

Ramuri

8 (194)
1980

Revistă lunată editată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Dolj • 15 august 1980 • 16 pagini • 3 lei

Redactor șef: MARIN SORESCU

Marile realizări

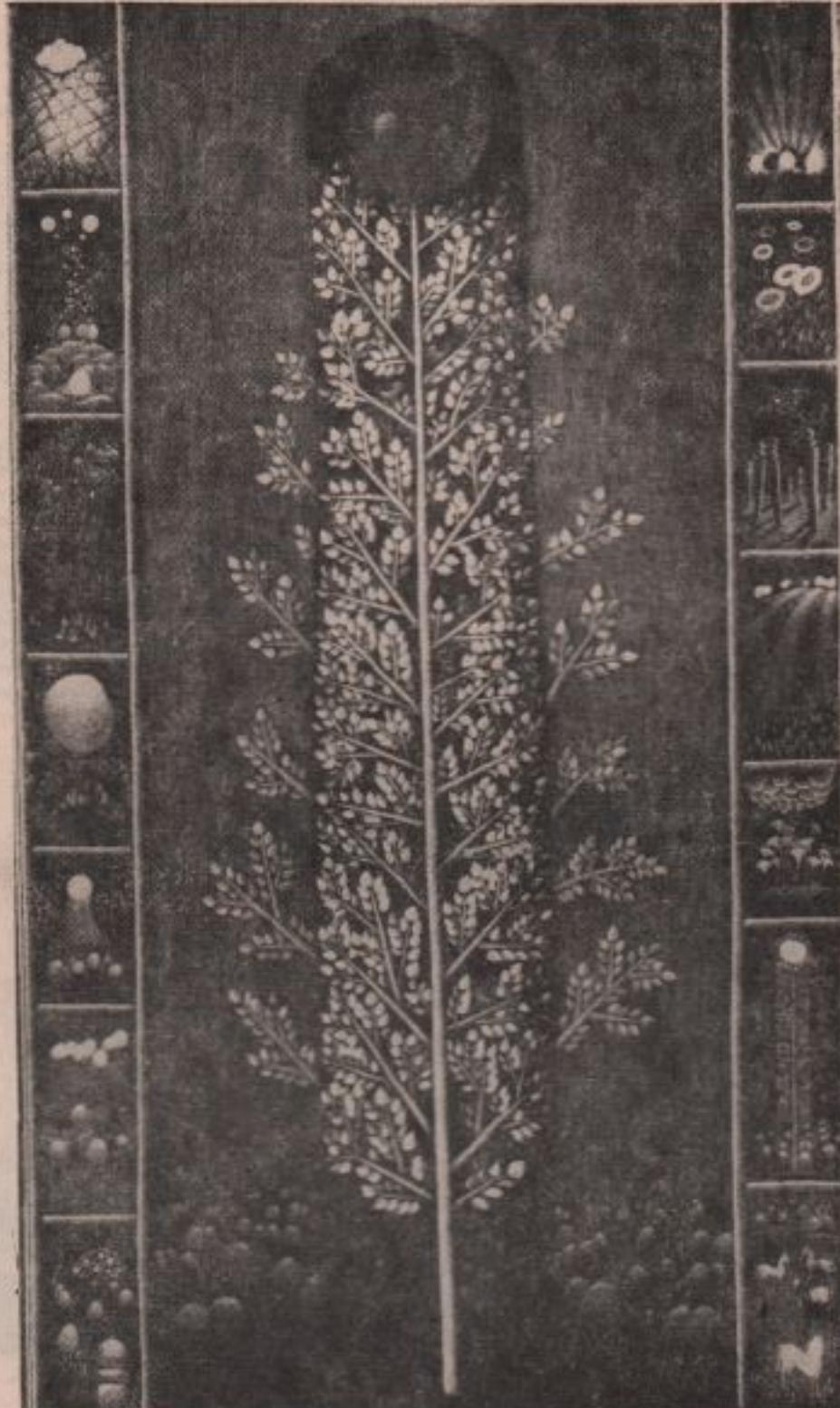
Cea de-a XXXVI-a aniversare a zilei de 23 August 1944, care a marcat, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, începutul „revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antilimperialistă”, moment care reprezintă „un eveniment hotăritor în dezvoltarea țării noastre pe un drum nou”, cum se arată în Programul de făurire a societății sociale multilateral dezvoltate și înalțare a României spre comunism”, găsește țara mai puternică economic și mai dezvoltată sub aspectul nivelului de trai material și spiritual al oamenilor ei decât a fost vreodată. Cei treizeci și sase de ani care au trecut de la acest istoric din august 1944 constituie tot atâtea trepte ale mersului ascendent al economiei, științei și culturii românești pe drumul tracat de partidul nostru comunista, forță politică conducătoare a societății românești. Puterea economică a țării s-a dezvoltat continuu. Programul adoptat de Congresul al XI-lea, document de excepțională importanță teoretică și practică, ce reprezintă „carta de bază ideologică, teoretică și politică a partidului”, evidențiază pregnant mariile succese obținute de oamenii muncii, de întregul nostru popor, sub conducerea comuniștilor, pe linia consolidării și a creșterii neintrerupte a puterii economice a țării. La rândul său, Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea al partidului sintetizează mariile realizări obținute de poporul nostru în înfăptuirea planului cincinal 1976-1980, cincinal ce reprezintă „prima etapă a făuririi societății multilaterale dezvoltate în patria noastră”. Cîteva date sunt edificatoare. În acest an, producția globală industrială va fi de 53 ori mai mare decât cea obținută în 1938, în timp ce producția globală a agriculturii depășește în acest cincinal cu peste 30 la sută nivelul cincinalului trecut. În ceea ce privește investițiile, volumul acestora, în cincinalul 1976-1980, este egal cu volumul total al investițiilor din cele 3 cincinale precedente. Aceleasi saluturi spectaculoase se regăsesc și în indicatorul cel mai sintetic, venitul național. „Dezvoltarea în ritm inalt a producției materiale și sporirea mai accentuată a eficienței economice – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congresul al XII-lea – au făcut ca venitul național să devanzeze dinamică produsului social, crescând pe întregul cincinal cu 64 la sută (...). Comparativ cu anul 1938, venitul național va fi în 1980 de 16 ori mai mare, iar avutia națională a țării a crescut în anii construcției sociale de circa 7,6 ori”. Toate aceste mari realizări s-au repercutat asupra nivelului de trai, material și spiritual, al întregului nostru popor, nivel atât, și el, într-o continuă creștere. Toate aceste mari realizări reprezintă premisa și garanția înăntării neconitenite a țării pe drumul socialismului și comunismului, al progresului, civilizației și bunăstării. Obiectivul fundamental al cincinalului viitor, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl constituie tocmai „continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale”. Strîns unită în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor intimpină cea de-a XXXVI-a aniversare a Zilei naționale cu succese dintre cele mai importante.

In succesiunea unor aniversări scumpe tuturor fililor acestui străvechi pămînt românesc trebuie să subliniem împlinirea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, sub conducerea lui Burebista.

In acest context, un larg ecou a avut cel de-al XV-lea Congres Internațional de științe istorice – eveniment de seamă al vieții științifice internaționale – desfășurat la București, sub înaltul patronaj al Președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Amplă participare a oamenilor de știință de pretutindeni, bogată agenda de lucru și reunii, au ilustrat faptul că în lumea de astăzi istoria este una dintre disciplinele de cercetare cele mai prețuite.

S-au împlinit, în preajma sărbătorii noastre naționale, cinci ani de la semnarea Actului final al Conferinței general-europene de la Helsinki, eveniment de cărui aniversare a fost marcată, în țara noastră, de Ședința comună a Biroului Marii Adunări Naționale, Consiliului de Stat și Biroului Executiv al Guvernului Republicii Socialiste România. În Cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și în Declarația-Apel adoptată în cadrul ședinței, a fost reliefată pregnant contribuția partidului și a țării noastre la cauza păcii și destinderii.

„R”

Pictură de Elena Urdăreanu-Herța

DIN CUPRINS

- Brâncuși — scrisori inedite ● Pompiliu Marcea : Dificultățile și voluptatea istoriei literare ● Ion Zamfirescu despre O antologie a dramaturgiei românești
- Versuri de Nikolaus Berwanger ● Semnalizări de Șerban Cioculescu
- Cenaclul „Ramuri”
- Cîntece bătrânești ale românilor din R.S.F. Iugoslavia ● Dialog cu Michel Deguy

A fi prezent

Literatura română actuală se află în situație favorabilă de a fi, în anumite condiții bine folosite, tot mai prezentă în circuitul și schimbul de valori internaționale. Ea se poate face – într-adevăr – tot mai cunoscută, tot mai bine înțeleasă, tot mai apreciată. Este un fapt incontestabil că generația E. Lovinescu – G. Călinescu nu și-a pus niciiodată această problemă. Evident și condițiile și mentalitatea literară și „spiritul veacului” erau pe atunci cu totul altele. Ceea ce nu înseamnă că și azi realizările ne vin spontan, pe tavă, că toate dificultățile dispar de la sine, că o fi prezent, efectiv prezent, nu convențional și formal prezent, nu implică multă muncă, metodă, clariviziune a scopurilor, planificare și organizare în perspectivă, mijloace și oameni potriviti la locul potrivit.

Notez doar cîteva idei și sugestii scoase din cea mai directă experiență, fără a pretinde cătușă de puțin că dețin toate soluțiile și că am rezolvat toate problemele ce pot fi puse.

Efortul de a traduce mult, cit mai mult și în diferite forme (versuri străine, ediții bilingve, antologii, grupează în reviste române și străine etc.) este cu totul remarcabil și fără precedent. Deocamdată, accentul cade puternic doar pe beletristică, dar și carte istorică și filologică, filozofie, eseul și chiar literatura comparată și critică încep să aibă tot mai bune ocazii de confruntare cu un public internațional. El este mai larg în cazul literaturii, mai restrâns, inevitabil specializat, în domeniul științelor sociale și umaniste. Evident, cele mai multe din aceste traduceri sunt realizate și

editate în țară, ceea ce ar implica – în paralel – mai multă supluje și sprijin de inițiativă și în cointeresarea editurilor străine. Dar chiar și în cazul cînd ne-am sprijini doar pe efortul editorial intern o verigă îmi pare că lipsește încă. Circulația traducerilor noastre nu este, deocamdată cel puțin, cea pe deplin dorită, pe de o parte din cauza formalităților destul de grecoie ale

întreprinderii de comerț exterior flexim (pentru a comanda și obține în străinătate o carte românească este necesară o întreagă corespondență; ea nu poate fi evitată, dar simplificată poate fi), pe de altă, absența acestor traduceri din librăriile străine. O soluție ar fi înființarea măcar a unei librării românești

Adrian Marino

(Continuare în pag. 5)

Dumitru Udrea

Singurul păcat

Albă sună clipă în vîzduh de măci,
Limpede izvorul sală în neșire,
Răstignit în ieruri, printre vircolaci,
Cant o potecă — singura ieșire.

Dar în suflet păsări cintă răspicăt,
Flăcări necuprinse fulgeră lumină,
Peste dimineață, singurul păcat
Zboără ca o frunză ce-a simțit rugina.

Vasile Pătru

Dezrădăcinare

La celălalt nume al meu,
Răspund sunetele luntii.
La celălalt trup al meu,
Răspund firele de iarbă.

Că să ajungi pînă la mine,
Calcă pe lumină,
Că să mă auzi,
Ascultă materia.

Cuvintele mele sunt goluri făcute
Unde casele imbatrinesc,
Căci capătul meu, e îngă vol,
Cei pe care vă tubesc cu lacrimi.

Ion Șerban Drincea

Destin

Am invățat să vorbesc de la iarbă
Să de la rouă am invățat să pling
Cerul mi-a spus ce este adincul
Să mama ce este durerea mi-a spus
De-acumă tăceră mi-e lacrimă
Să priorile-mi sunt drumuri
Pe care nu le-am văzut niciodată
Atunci cind aerul m-a chemat
Să mă arunc sărăripi...

Cenacul „Ramuri”

În ședința din 23 iulie a.c. a cenacului revistei „Ramuri” și al Asociației scriitorilor din Craiova au citit versuri Anton Morar (profesor), Petre Ivancu (muncitor) și Bucur Demetrian (profesor). Despre versurile celor trei poeți au vorbit (cu obiectivitate și discernământ): Constantin Voiculescu, Nicolae Firuleasa, Ion Dur, Dan Lupescu, Stelian Cincă, Mihaela Andreeșeu, Paul Modora, Romeo Popescu, Constantin Dumitache, Mihai Dujescu. În închidere a luat cuvintul Marin Sorescu, redactor șef al revistei „Ramuri”, care a apreciat spiritul constructiv al discuțiilor, a relevat existența unei stări de grăje poetică (Anton Morar), talentul nativ dar și influențe prea vizibile (Petre Ivancu), știință construcției poetice dar și unele prețiozități (Bucur Demetrian). Ședința cenacului a fost completată de recitalul soților Burmo. În pagina 14 a revistei publicăm versuri semnate de cel trei autori.

Iuri Kojevnicov (U.R.S.S.)

Brâncuși

Să creezi că dumnezeu,
să lucrezi ca un rob.
C. BRÂNCUȘI

Sistem hrăniți de pămînt
Să în pămînt vom cobori
Ne va arde arșița,
Ne va spăla osemintele ploaia.

Dar dacă tu ești om
Si fiu al patriei
Ai tău neobservat veac
Creației îl e închinat :

Pentru hrană pline să faci
Să mai faci odină dragoste —
Totul în viață să repești
Irepetabil din nou.

Să mergi căzind din pieoaie,
Uitind că și-e carne slabă,

Să creezi totdeauna că dumnezeu,
Să muncești aidomă unui rob.

Sărutul

Buze lingă buze — pe veci,
trup lingă trup — pe veci,
căci în această c sensul vieții
și continuarea ei !

Tu ai urnit veșniciole pietre,
intruchipind această veșnicie,
și însuși ai căpătat nemurirea
creând veșnicul sărut.

Pasărea

Creatorul a respirat
și aerul a umplut spațiul.
Aerul a susținut
și spațiul s-a umplut de vînt.
Vîntul tot adunindu-se,
a devenit trup de pasăre în sbor.
Artistul a prins această pasăre —
în ea e aer,
în ea e vînt,
spațiu
și liniștită răsuflare a creatorului.

(o altă, care va rămaie definitiv în zona sistemului, se va contura odină cu obiectivul hidroenergetic) înseamnă, de fapt, 49 de pavilioane însumind 1050 de locuri în dormitoare comune, 446 de camere (garsoniere cu grup social), 426 apartamente simple (camere și bucătărie) și 160 apartamente cu 2 camere și bucătărie. Tot aici, pentru constructori, s-au înălțat o cantină cu 3 săli de mese, un club, o bibliotecă cu 3000 de volume, magazine comerciale, ateliere pentru prestări servicii, dispensar, o școală cu 8 săli de clasă și altele, colonia devenind „orașul provizoriu”, un oraș muncitoresc cu străzi asfaltate și, în fine, cu tot ce-i trebuie pentru a putea oferi oamenilor condiții de viață dintre cele mai bune.

Așadar, un oraș muncitoresc pe o insulă sănătă. Un oraș muncitoresc pentru o poartă de lumină, pe o fostă insulă a tăcerii. De aici, de la aceste repere, istoria Ostroului Mare se va scrie altfel. Oamenii vor trece un prag de adevară și legendă cu imaginea marilor clipe ale schimbării destinului unei insule devenite peninsulă prin legarea sa de malul românesc prin baraj. Porțile de Fier II — mobilul deschiderii unui nou capitol de viață în istoria milenară a Dunării — va deveni, în mod cert, un obiectiv și o denumire de referință dincolo de care vechiul ostrov va rămaie ca intr-o legendă.

Spre acel viitor în care vom vorbi despre

Porțile de Fier ca realitate, prezentul se desfășoară cu o formidabilă măreție, înlănțuirea

japelor de muncă convergind în conturarea

obiectivului care va avea o putere instalată

de 432 MW în cele două centrale (română și iugoslavă), iar cantitatea de energie ce se

va produce într-un an hidrologic mediu va

fi de 2,5 miliarde Kwh. Acest prezent, care

se cheamă orele sau anul milioanelor de

metri cubi de pămînt excavat, de betoane

turnase, are, pe santier, ceea cea dîs durata de
dar și nobiltea luptei obiective dintre om și
natură. O zi, doar o singură zi petrecută pe
santierul din insulă, printre buldozeri și
excavatoristi, printre soferii autobucurantelor
gigant, printre bărbații și femeile con-
structor, înseamnă o zi în contactul direct
cu oamenii de o frumoasă robustețe morală,
călăți la scăala trăirii febrile, eroice chiar,
a fiecărei clipe de viață. Citeva nume întâlnite
în acea zi de cunoaștere : Nicolae Ciortan,
Ion Ember și Tiberiu Cosma (șefi de
echipe dulgheri), Gheorghe Croitoru (beto-
nist), Vasile Pescaru (excavatorist). Sunt doar
cîțiva dintre cei mai destoinici oameni, doar
cîțiva dintre numele celor care au muncit
și la Porțile de Fier I. Pe cîțiva dintre ei,
ca și pe alții mai tineri, i-am întîlnit în dru-
mul pe santier, parcurs alături de Costică
Scriciu, președintele sindicatului de aici.
I-am cunoscut în semicercul înconjurat de
bulardou — un adevarat amfiteatru în stilul
Epidaurului antic. I-am văzut lucrind acolo,
la cota de jos (circa 30 de metri sub nivelul
de mai ieri al fundului albiei Dunării), unde
tinărul subinginer Stelian Zaharia (absolvent
de acum doi ani al unei facultăți de subin-
gineri) ne explică ce și cum va fi în acest
spațiu imens din care s-a scos mii de tone
de pămînt și s-a turnat betoane.
Incredere să rememorez : „Aici va fi centrala
hidroenergetică. Acolo, alături, centrala românească. Acolo va fi clădită. Acolo...“ N-am
refinut, desigur, chiar totul. Tinărul care ne
vorbește îmi pare că derulează filmul real
al obiectivului la care în anul 1983 prima
turbină va intra în funcționare, va produce
energie electrică, adică lumină. Dar pînă
atunci, oamenii santierului (majoritatea pro-
veniți din satul său și comunale din zonă) au de
parcurs un drum lung al eforturilor, un
drum care cîștrică și înseamnă : peste 8 mi-
lioane m.c. excavări; 1,5 milioane m.c. beto-
ne; 1,4 milioane m.c. dragaje; 77 400 m.p.
etanșări cu poliplanze, 88 700 m.p. etanșări cu
beton; 76 300 tone armături oțel-beton și inclusiv
multe alte lucrări de complexitate. Și, nein-
diențnic, ei vor parcurge acest drum, dru-
mul deloc ușor al edificiilor marielor obiec-
tive, adevarată cetate hidrotehnică. Il vor
parcurge sigur, pentru că acești oameni de
la Porțile de Fier II sunt foarte bine ce și
că nu de muncit. A discutat cu ei pe această
temă, înseamnă a înțelege nu numai opti-
mismul lor tonic, dar și marea lor putere
de a pătrunde în esență evenimentelor în
care sunt implicați și o-aș dimensiona for-
țele pe măsură actuale la care s-a angajat.
Astfel de dovezi ale cuvintului măsurat,
realist și convingător, avem să înregistrem,
în zina aceea, în mai multe din discuțiile
avute cu comuniști sau utechiști, cu oameni
ai muncii de pe santier. De pildă, dacă îmi
amintesc cu plăcere de cuvintele tehnica-
nului Ion Albiț, președintele al Consiliului
de cultură și educație socialistă din santier,
și el unul dintre cei care au trecut prin „școala de
santier“ a Porților de Fier I, aceasta în-
seamnă că, în dialogul purtat pe ostrov
nu opresc admirativ, cu acel respect pe
care îl impun unii interlocutori — grație
felului lor de a fi, de a se exprima clar,
bărbătește, fără echivoci. Astfel de oameni,
sute sau mii de astfel de oameni prez-
zenți aici pe santier, își dau certitudinea du-
rabilității cuvintului și gestului, oferindu-
și încrederea în puterea și maturitatea celor cu
care conducedem superioră de partid, fără
întreagă se angajează curajos la realizarea
unor obiective de complexitate și măreție:
Porțile de Fier I, Porțile de Fier II, Com-
plexul hidrotehnic Turnu Măgurele... obie-
ctive ale progresului și civilizației jării, ale
colaborării și prieteniei între popoarele lumii..

Ştefan Tunsoiu

Din noua înființare arhitecturală a centrului municipiului Craiova (Foto : N. N. Negulescu)

Masa tăcerii

Pareă din cer au coborit
luna și stelele
și pe pămînt au alcătuit
masa tăcerii.
Pareă masa tăcerii
s-a ridicat la cer
și acolo a încremenit ca stelele și luna.

Ansamblul de la Tg. Jin

Vom veni și-necet ne vom așeza
la Masa tăcerii.
Nu toți odată.
Unii vor veni mai devreme,
alii mai târziu.
Eu n-am nevoie să știu,
cine e el, vecinul meu.
Eu știu :
noi suntem impreună
la aceeași Masă a tăcerii.
Cite unul vom pleca
pe Aleea scaunelor :
poate că cineva se va așeza

și va sta
acum singur.

Vom trece prin Poarta săratului.

O, veșnice sărat,
contopire de trupuri,
acel sfior al vieții
care naște viață,

în el e trup și suflet,
suflet și trup.

Vom trece prin Poarta săratului
și prin Infinita coloană
vom intra în nefință.

Infinita coloană

Coloana infinită
Se înalță mindră în spațiu.
Infinita coloană
de la pămînt năzuiește spre cer.
Infinita coloană
de la rădăcini răsare spre soare.
Infinita coloană —
e ridicarea omeneștilor suflete.

In românește de
Adriana Uliu și Ilarie Hinoveanu

Cenaclul „Ramuri”

Anton Moraru

Aflat „departe de lumea dezlăgnuită” a vieții literare, Anton Moraru (profesor în Craiova) este un suflet delicat și discret care arde în taină la flacără poeziei. Versurile sale au muzicalitate de melopee, trebuind să fie citite mai multe în soaptă. O caracteristică a lor sunt puritatea și candoreea. Apelul frecvent la simboluri și o structură comună îl face însă pe poet uneori monoson. Totuși, mistuitoarea nostalgie a copilariei, parfumul vechilor vorbir și prospețimile percepției poetice îl îndreptășesc să apară într-un volum, fiind un poet de pe acum cristalizat.

Cintă începe pe liră

Gânduri noi, propozitii străvechi, întrăm și-n această primăvara precum coarnele plugului în rouă: perechi, mișinile noastre ce se rugă și zăpezii să cadă să sint azi plăsări prin fară
Respirăm mai cu greu, nu mai suntem prea tineri ce e astăzi, simbădă, vineri? Calendarul naturii ne ferește de date clopotul cîmpiei sună pînă-n cetate
Pilipilul florilor destramă prin pomi inserarea cerul e căătă lumină primește de la o lacrimă mareă Liniște de bibliotecă prin patria acestui april, cintă începe pe liră suflul tău de copil!

Illuminarea de dragoste

Întunecat nume sfint de lacrimă, Anca umbra acestui amurg e și umbra genelor tale în cer undeva cearceafuri subțiri de ninsoare ilumină prin flinți ca niște fulgere fosforescente de ger Tie ca mării mă rog să nu-mi vîi săt aici pe o frîngie subțire de vînt între copilarie și cer jumătate umbră de nor jumătate blestem de pămînt Tie ca mării mă rog să nu-mi vîi seară de seară prin somn două fumuri subțiri două fumuri de stea sună clopotul cerului trăgindu-ni-l tot mai adinc în privire Seară de seară ca doi jurturi de sare umerii tăi gerușii de iubire, umbrei lor ca mării mă rog să nu-mi vîi nici în amintire Dar ca mării mă rog și ca marea îmi vîi purtată parecă de lună iar prin trupul tău se audă tot mai adinc clopotul lacrimei precum tot mai adinc se audă prin trupul meu o fintină,

Cintec

O, zăpada castanilor, intunericul prunului, o, planeta străveche a cămășii de spică Tărâni păstrează scriitorile finului în scrinul podului să nu se strice altfel ca flacără, fumul precum iunie—iulie le-ar face scru. Mlinile mamei sterg, cind transpiră, cu stergarul luminii fruntea cîmpiei, mlinile mele sterg de pe liră praful copilariei, Sufletul meu este vară un cer fulgerat de aducerî aminte singele copilului de ieri arde azi în trup de părinte. Uneori moartea, ce lumină cruncă iunie—iulie spune: nu încă!

Petre Ivancu

Un lîric descriptiv și imagist, cu un autentic fond nativ este Petre Ivancu (muncitor la I.R.A. Craiova). Înălțând unele influențe (destul de vizibile), cultivând rigoarea specifică a metaforelor și o mai strictă coerentă interioară, poezia sa poate deveni din ce în ce mai convingătoare.

Miraj

Potcoavale la cai s-au scufundat în glezne atîta iarnă frate coborind în mine satul e departe o lacrimă de cer și iarpa e acum un leagân de suspine ne strangulează drumul ce nu se mai sfîrșește ne pierdem prin omături semne de-nătrebăre satul e departe o lacrimă de cer sau este doar în mine un petic de visare.

Raza de cintec

Nu vine iată nu vine pasărea Mirabell în corăbii de ceară amurgul împușcă flori de ciresi lacrima noastră începe să doară fratele meu s-a făcut apă corabia plăsării iată nu vine de-abia ajunge prin arbori de stelă raza de cintec pînă la mine

Roțile copilariei

Trec roțile copilariei trase de cocorî prin duminicile cîmpiei soțnind gheata mitraliază streașina lumii brazi din cer coboară în colind muntele își macină frigul, în sine cu timpla crăpată de viscol curat trec roțile copilariei trase de cocorî și învelite într-o lacrimă de soldat.

Foto : N. N. Negulescu

Bucur Demetrian

De factură lîvrescă, demonstrînd în acest sens parcurserea unor experiențe variate, poezia lui Bucur Demetrian (profesor în Craiova) se remarcă prin aglomerarea de metafore îndelung elaborate. E drept, procedeu duce uneori la dispersarea eforturilor și la degradarea simbolurilor. E de dorit ca poetul să-și împezească direcțile, în felul acesta lîrica sa avind toate șansele de a se impune.

Stare confuză

Nu știm ce să spun despre umbra pădurii la masa de scris închisulam ascunzîjuri și bojîi sub care monștrii unui ev îndepărtați mișcău solzi scăpitori ca-ntr-o gravură hidrobase forme pleinind în arcuire, învelind o literă gotică sau un semn umbrit de-nătrebăre în preajma mea un cer transparent pînind prin vitralii deschidereă privirii fructele pe masa de lucru trezeau încăperea desenind universul de taină al literelor înălțarea vederii pînă la iedera înnoptării saltel umbra pădurii devine o temă bandală) pe bolta cu cărți se audă rîspunsul himeric o sole a spiritului bîntuit de funeste miraje între starea de cărtă său fumind de astru îmi răspund ochii mari dinspre ape spre ape

Învățind coborarea

Orice întregești desfaci cu migala coborîri și doar nu renunță ușor la cerurile voici te trezestă uneori vorbind cu copacul său cu pasărea doar aburii vocilor împrumutate deformeză jocuri fragile meditații sonore Invocînd perechea în haine solare tulburi ochiuri de apă (trebuie ofensat Narcis alungat din paradisul imaginii) și ca un prieten al cetezanței galante asterni frunze sau ierburi în jur împrejmînd teritoriu falsă memorii și iar în anu e un zambet de-albine desfaci firul ierbii învățind coborarea

Joe de copli

La urma urmelor așteptîm prima literă sau prima silabă și în jurul ei stringem nisipul ca la jărmurele mării necuvîntătoare. Toate celelalte cîntecelor deznaîdăduite înfrigurăte de valuri sau îspitoarele povești ale barcagilor vin după aceea un ados pentru golul din preajmă și pentru urmele îndrăgostîșilor dar nu e prea simplu să te prindă cu ultimele puteri de un punct greu vizibil și deodată să simți largul toate pămîntezile alcătuiri dispărind într-o cochilie să ne jucăm de-a strigătu pînind cum suneful se pierde-n econ și un singur vers ca un imens odgon trage corăbii dispărute invadate de ierburi marine și de scoici viu colorate spre mareo bucurie a copiilor. Să ne jucăm de-a odgoanele spun copiii într-un glas deschis către mare.

Dificultățile și voluptatea istoriei literare

(Continuare din pag. 3)

Si acum, venind vorba de istoria și critica literară, deschidem o nouă discuție. Înrudite, congeneră chiar, prin faptul elementar, că ambele au drept finalitate judecata de valoare, ele nu se pot confunda. În timp ce critica literară formulează, pentru intîia oară, aprecieri despre o carte, un autor, o capodoperă, istoria literară relatăază decenii, uneori secole, o atare îndeletnicire. Ceea ce rezultă, se înțelege: o mare diversitate de opinii, ceea ce n-ar fi încă mare lucru dacă diversitatea nu s-ar converti, adesea, în adversitate, în incompatibilitate. Înțelegem istoria literară ca un fel de moștenire, ca o artă dacă se poate, ce șine cît de tot ceea ce s-a spus esențial, reține ceea ce crede că-i adevărat, dervăză adevărul. Îndepărtați ceea ce i se pare aberant. E imposibil să înțelegem istoria literară ca o nouă lectură doar, fără confruntarea opicii noastre cu cea a predecesorilor. Sigur că putem să nu ne facem prea mulți griji la autori medii, dar la Maiorescu, ș.a., unde s-a spus atât, dar mai ales unde s-a cloșnit atât, ignorarea devine ignoranță, cu riscurile situate. În această privință trebuie să relevăm meritul lui George Munteanu care, erudit și doct, sătă aproape total, verifică sau respinge assertiuni sau teze anterioare. Exemplară este, de pildă, desbaterea privitoare la raportul valoare dintre antume și postume la Eminescu, chestiune între-adevăr capitală, mai ales că, de la Călinescu încoace, evitarea ei poate submina orice judecata. De asemenea, este plăcut că George Munteanu a exprimat un punct de vedere mai ferm (sugestie nu lipsesc și de asemena probleme) și în legătură cu alte chestiuni astă de controverse cum ar fi, spunem, raportul dintre sensual și spiritual în erotica eminesciană, relația dintre estetic și epic la Slavici, originalitate și împresură în basmele lui Creangă, scepticism și stoicism în Lucescu, distincția dintre umor, istorie și satiră la Caragiale, romanism și clasicism la Eminescu, chestiuni ce revin mereu în discuțiile despre acestii autori pe care nu le putem eluda decât cu pagube. Am observat, desigur, o situație întretemporală, aproape bizată (fără de la puncet nostru de vedere) a scriitorilor subiect în raport cu romanticismul. Caragiale, Creangă și Slavici sunt considerați, ei însăși sau prin manifestările operați, românci. Slavici e un „năvântă” românc, Caragiale e și el „romantic” inițial, supraveghetat prin exercițiile clasice, personajele din Aministrile din copilarie sint de o „complexă romanticitate”. În disputele dintre cugătarea și simțirea lor toateau obțin cîstig de cauză „rajduse nimici”. Surprinzător, cel mai puțin cau de romanticism se face la Eminescu, recunooscind în același timp că întruirea reflecției asupra inspirației nu se poate eluda. În cazul unui critic, al lui Maiorescu, demersul este integral legitim, dar la un creator, cum este Eminescu, inspirația poate deveni proeminentă, nu se inhibă și nu se împotrivesc, nesprătit, în teze abstracte. De aceea, nu ni s-a părut potrivit cînd în Slavici cea mai mare parte a analizei s-a concentrat în jurul eseului *Fapta omenească*, important dar fără legături determinante în capodoperele epice. Ne-au surprins, pe de altă parte, accentele exagerate puse la Eminescu, pe notiunile de „afectivitate”, „imaginativitate”, și „reflexivitate” (sau conceptualitate) poetului nostru acordindu-i-se prioritate absolută, anticipindu-se teoriile lui Damaso Alonso din *Poezia spaniolă*, cînd chestiunea e veche de tot. Ea apare în estetica doriană și pitagorecienilor, în ceea ioniană a lui Democrit, în estetica etică a sofisiștilor și a lui Socrate, Platon și în fine, Aristotel, ca să ne oprim aici.

Am exagerat însă și am dovedit rea credință dacă am continuat cu neadezunătoarea noastră în una altă artă din tezele emise de George Munteanu. Căci impozantul tom, rod al unei energii intelectuale impresionante, al unor meditații îndelungate și profunde asupra unor autori fundamentali, al unui spirit temerar, capabil să ia pe cont propriu o materie astă de gros în înțelesuri și semnificații, desăvîrșită sub aspect artistic, poate acesea calități nu pot inspira decit cea mai sinceră prețuire și, nu exagerăm, admirație. George Munteanu face parte din familia astă de rare, a eminentelor critice, în care haruzile naturale: inteligență, sensibilitate, perspicacitate, se îmbină în mod strălucit cu voîntul cunoașterii, pe cît se poate menține totale, în care adințimea reflecției nu exclude malitia poetică, de ceea mai fină urbanitate, în care folosul lecturii informate, dense, se întâlnesc cu expresivitatea și timbrul personal al comunicării. Textul lui George Munteanu nu te lasă niciodată indiferent, criticul își fixează bine tîntele și rareori ratează efectul percepției. La el căldura comentariului este salvată de retorism și redundanță prin convocația cenzurii supraveghetoare, prin finețea umorului intelectual, prin simetria ideilor și a frazărilor. Istorul literar erudit și în același timp inspirat, George Munteanu ne-a dat o carte la care revenim și la care simțim mereu necesitatea replicii, a confruntării. Adică o carte vie și în același timp neamenințată de eroziune prin rugina indiferenței.

Cîntece bătrînești ale românilor din R.S.F. Iugoslavia

Publicăm mai jos două balade populare românești din bogata culegere de folclor a profesorului Ratomir Marcovici (din Belgrad). Materialele aflate în manuscris au fost adunate de la lăutari, cimpoieri și acordeonisti care obișnuiesc să „dizică” și astăzi pe la botezuri, nunți, sărbători și petreceri prin satele din această zonă. Viabilitatea circulației poeziei epice se poate explica plastic prin lapidarea afirmației a informatorului Vlada Barac, care întrebă cătă vreme o să se mai cînte prin sat aceste cîntece a răspuns: „Pină-i fu Uoltu”.

Oltă bălură

Doboaș-m doboare
trei turme dă miei,
cu trei clobânci,
unu-i ungurian,
a doile-i sîrbian,
a treile-i moldovian.
Cat-al ungurian,
cată sâ vorbla-re,
cău-i răsărît dă soare
în o să-i omoară
pr-al cinâr moldovian
c-are uot măi mulce
oacheșă, cornucie,
o mie și sapce suce.
Nima nu-i audza-re
pân-iel sâ vorbla-re.

Ma cine-i audza-re
pân-iel sâ vorbla-re,
oță bălură
cu cornu-jun gură,
la cind-i audza-re,
nicicum nu pașcă-re,
gura nu-i tactă-re
una sâ zbiera-re.

Al cinâr moldovian
la ia cum striga-re
cum strigă din gură :
— Oță bălură
cu cornu-jun gură,
ce gura-nu-i măi tace,
or larba nu-i place,
or ieg-boinăvoară,
drăguță moară ?

Oță bălură
cum strigă din gură :
— Taci, baciule, taci,
mină-t olli-neocice,
pr-alini dolini,
pr-ale vîl pustini,
pră valia cu salci
la izvoară cu-apă răci
la vad să le tred,
Baciule, moldovian,
cată ce-am audzit
că lucru le urt —
Baciulungurian
cată, sâ vorbit,
in răsărît dă soare
în o să ce-omoară,
c-al tu uot măi mulce,
oacheșă, cornucie,
o mie și sapce suce.
C-al cîni d-al bătrîni
prinăgă noi-il șini.

Cat-al ungurian
din gură striga-re :
— Dă va fi sâ mor,
pră cîmpu-al eu mohor,
gimnina-n zori,
sâ le spuni tu lor,
dă iei sâ mi-ngrăoape
alei pră aprobă,
In strunga dă uoi,
sâ flu tot cu vol,
macar-in dosu-sihil
sâ-mi-and-i cîni.
Așă sâ le spuni
sâ la cap sâ-m puni
un fluerel dă suoc
că dzice cu fuoc,
un fluerel dă fag
că-m dzice cu drag.

Sâ-i spun dă curluț,
muiechita bătrîna
v-audzi c-am muri,
muiechita bătrîna,
Incisă cu brui dă ihă
cu gubă slină,
pistriță cu sîrmă,
va pieca bătrîna,
da cu blițu-n mină.
Pră drum va pleca-dă-re
dă mine va-ntreba-dă-re.

Oță bălură,
tu muiechili nu-i spune,
ma, spune-i vorbe bune,
spune-i iei curat,
că io-m-am insurat,
nevastă mi-am afiat,
cu io-m-am cununat,
sâ-i spuni, nu te mint,
sâ-nunca-am nunșit,
sâ-nu-i spusii că m-a omorât.

Dar la nunta mia-re
a cădut o stavă,
bradzi și pălcinași
iei mi-a fuet nuntășii,
de-pe munți-ai mari
pasări lăutari.

Informator : Vlada Barac, 61 de ani, din satul Turia, comuna Kućovo, Serbia răsăriteană, R.S.F. Iugoslavia. Data culegerii : 2.VIII.1972.
Culegător : Ratomir Marcovici.

A Iu' Miu

Ma mină tata la plug —
lo nu șeiu boii sâ-njug,
că nu șeiu lo la toldâie,
la toldâie, la rostâie —
dăsprinsă buoi din giug,
dar mă mir unge sâ fug :
sâ mă due lo-n tufa grăsă,
iar trug sara la colesă,
mă dusul-i pân-la casă
iei mă bace, nu mă lasă.
Mă mină iei la cosit,
dă costit incă măs mie
ca aci sâ casă voinic,
că ie dziva, viedzi, cam mare,
dar și suaril arge tare
sâ mă doară sâ-a spinare —
ma luval coasa dă dirijă
sâ-o aruncă la dracu-n bară.
Dar și iei cind-a vegă,
dă coasă sâ spomină-re
fuga gios iei-im da-re.
Bati-o bog, ba, dă consă
cum ie-urită și fricoasă,
cum ie strimbă la ș-ntoarsă —
fringe nomu a dă osă.
Ma mă mir ce sâ fac
iar văd-io că măs sârse,
dar cu coasa ce-o sâ fac,
frisoel coasa din cată,
sâ sâ-m eat-un măistorel,
sâ-mi fac-un pîscioel,
din coșcoioară-sâbăoară. (...)
Uită Miu ce face-re
la măistorel iei sâ duce-re (...)
— Măistorel la dumneata-re
au s-asecul dă vorba mie-re, (...)
sâ tu mie, ba ; sâ-mi fac,
din cată-un pîscioel,
din coșcoioară-sâbăoară, (...)
Măistorel cind-audza-re,
iei dă lucru sâ-puca-re (...)
Uită Miu ce lucra-re,
iei pîscioel, ba, luva-re,
enodru-al vierge-apuca-re
tine drumuri la strimtori,
unge trei d-ni negustori, (...)
tot eu-ai mindri gălbiniiori.
Dar și Miu i-acceptă
gălbiniiori le-a luval (...)
Negustori-furk cu rind,
toti picărci iei pîngind,
sâ pâ Miu, ba, tujind
tot în domnul d-al mai mare,
că pră iei Ștefan mi-i chemă-re.
Dar și domnul cind-audza-re (...)
toată oastea-sâ-o stringea-re
sâ după Miu că plecare-re,

Ma la cirșmă sâ-abicea-re,
dar care-acă, viedzi, mirare :

Milosava-i fată mare,
cu cosiță-i pră spinare —

la sor" lui Miu și-mi-lera-re.
Dar duomu, viedzi, n-a șciut
ma iei bice re băut,
sâ dă Miu s-or vorbă,
cum pră Miu i-ar afia-re,
iei sâ-i acostă la pierzăre,
sâ sâ mire mie și mare.
Milosava cind-audza-re
sâ mai bine că-i sluja-re
vin cu rachile ie-amestecă-re
sâ mai bine-l imbița-re,

Milosava ce facea-re,
ia la cali alerga-re.

sâ pră cal sâ ncialeca-re
in muneca neagră sâ-nașa-re
sâ luva dă fiscone-re,
nu fiscone muierescă,
nu fiscone nici voinește,
mai dă girept la haiducește.
Dar și Miu cind-audza-re
cum dă tare fiscone-re,
că răsună ca șorâja-re,
iei la ia că sâ duceca-re
sâ la sor-i agiuungea-re
odina cu palma în ia-dă-re,
la pomint-o dobera-re,
dar la din gură striga-re :
— Lâlă, lâlă, nana mieu,
dă ce dai d-asa dă râu,
că lo-am venit pân-la cine,
s-am venit cu mare bine,
lâlă, lâlă, nana mieu,
dă-n am venit sâ-ji fac vrun râu.

Dar și Miu cind-audza-re
iei din gură ce-m dzicea-re :
— Scută, suora, suora mie-re,
tu-sâ pazâscă crîșma ta-re,
nu purta tu grija mie-re,
că mi-s io pui dă-aduc,
sâ daechi vin iei pân-la mine,
io i-omer ca pră-un cine, (...)

Milosava ce facea-re,

ia năpol sâ-nțoreca-re, (...)

cite-o cafă le măi da-re,

iei pră drum și plecară

sâ dă Miu tot-ntrerebă.

Dar și Miu ce-a lucrat,

un clobanăș iei aflat,

tâman turma iei pazace,

la obrimii iei ciopescă.

Uită Miu ce-m dzicea-re,

bună dzina iei li da-re,

dar clobanăș multămă-re.

— Mă, cătă pră turma ta-re

tot cu bani sâ-ji plăcesc,

sâ datori nu-sâ măi ugeșe.

Dar clobanăș cit cătu-re

odina Miu blagă-i da-re

gălbiniiori nici nu-i numără-re,

sâ căciuța-i păzăra-re,

tot căciuța, ba, din cap,

o căciuță penosă,

cum ie ruptă jumulă,

dar d-o paro-i afumată,

că-a-i dă pomană dată. (...)

Nu trecea, nu zăbovia-re,

uită duomu i-agiuungea-re

cu multă voieșă după iei (...)

Duomu Ștefan ce-mi dzicea-re,

bună dzina sâ-i măi da-re

dar și Miu-i multămă-re.

Uită Ștefan ce-mi dzicea-re :

— Mă, clobane, dumneata-re, (...)

pră unge turma tu-ai păzit, (...)

da dă Miu-i fi-aduzit ?

Dar clobanăș-i spuna-re,

cătă duomu iei șă-are :

— Ascultă domnule, Duomu Ștefan,

sâ dăs-neașă i-am văzut.

Atunci duomu cind audza-re,

iei din gură ce-mi dzicea-re :

— Mă, clobane, dumneata-re,

pră unge tu-re d-ai trecut,

fagu iei Miu i-am văzut

sâ dă Miu-i fi-aduzit,

că mult turma tu-tă păzit,

dă Miu tu ce-al fi-aduzit ?

Dar clobanăș-i dzicea-re,

iei din gură ce-așă sâ-are :

— Sâ dăs-neașă i-am văzut

unge iei a trecut,

că sâ-a dus in agăntile

sâ-aducă plumbi dă munilile,

sâ fagu Miu-i io-l măi văz

că prină iei io și trioc,

Atunci duomu cind audza-re,

iei pră clobanăș-i chemă-re :

— Ai mergi și tu cu mine,

fagu tu tu mi-l arăpă,

sâ cit căpă sâ-ji plăcesc.

Uită Miu ce-mi dzicea-re :

— Cum sâ las io turma mia-re, (...)

ma, lasă-ți tu voică ta-re

sâ-mi pazască turma mia-re (...)

Dar și duomu sâ-a privară,

că toată voică iei și-a opri,

sâno cu Miu-a plecat.

Cind turără in tufa deasă,

uită Miu ce striga-să :

— Mercură, duomule, cu mine,

că bătă-ce buog de cine,

nă sci ce-o să tragă eu mine,

că tu dă Miu-i fi-intrebă,

prăsă Miu tu sâl dat,

sâ vedzi cu o să te bat. (...)

sâ cu pumnu cind măi da-re,

uită duomu cum fuge-re. (...)

Dar și Miu unge-i agiuungea-re,

iei cu pumnu sâ mai da-re.

sâ din gură ce-mi dzicea-re :

— De ce coliba mi-al spart,

acuma sâ vedzi cum iei bat.

Dar la pumnu cum mi-l luva-re

sâ cu craci mi-l găză-re —

Milosava agiuungea-re.

Milosava ce-mi dzicea-re :

— Lâlă, lâlă, nana mieu,

nă-i omoră apă dă dă

sâ nu sâ scie,

ce posce sâ-ji fie,

poate ginere sâ-ji fie,

tuot ginere, ba, dă suoră,

sâ ce găștăci cu iei in obor !

Da' și Miu ce-mi dzicea-re :

— Așă ginere, n-am văzut,

de-n-plecat mai int,

ma, a plecat iei sâ-mi-omoară

sâ sâ-mi bage-n osă boală —

În exclusivitate pentru „Ramuri“

Michel Deguy nu persecută poezia

Prepozitional, cōjuncțional, modal, pornind cu Heidegger, de la greci în sondarea cuvintelor și a sensurilor lor particolare (din particulele limbajului), Michel Deguy este un poet ciudat. La 50 de ani, a ajuns un fel de clasic al poeziei franceze noi, păstrându-și poziția insolită și obligind critica să-l accepte ca atare. Mai toți exegetii lui sunt de acord cu Henri Meschonnic, care afirma, în prefata volumului selectiv „Poèmes“ din 1970, că pentru Michel Deguy „poezia este limbajul limbajului“. În acest limbaj al limbajului autorul „Fragmentul de cadastru“ se avîntă temerar, efectuind, cu succes, operații lirice comparabile, prin miraculosul lor, cu niște voiaje extraordinare. Nu spune el însuși: „Limba este o afacere prea serioasă pentru a fi abandonată lingviștilor?“

În legătură cu starea de reflexibilitate – regimul preferat al liricii sale – aș observa că ea este și plusul și minusul acestei creații, extrăgindu-și

Marin Sorescu: Ai, astăzi, cea mai grea sarcină posibilă: te rog, definește-ți singur inspirația, situația, în același timp, în peisajul liricului francez de azi. E important să sănătatea ta în această privință. Sunt adeptul unor interviuri abrupte.

Michel Deguy: Cum poți vorbi simplu despre poezie? Cum să fac? E vast... Nu aparțin unei poezii conservatoare, nici avant-gardei, nici scriu o poezie apocaliptică, nici una obiectivistă. Se spune că sunt dificil la lectură. Dacă prin avantgarde se înțelege ieșire din poezie, eu nu aparțin acestui curent. La Paris există acum grupuri (și au fost și mai multe) care proclamă moarte poeziei. Fundamental, sunt atașat fenomenului de continuitate a poeziei. Deci acerca se fi cadrul general în care mă mișc, în care imi merge pasă. Repet: nici conservator, nici nu persecut poezia cu avantgardeism moarte în față. Cele două axe ale interesului meu pentru poezie, poate contradictorii, ar fi următoarele: pe de o parte, consider că poemul este un lăpt lingvistic, de limbaj, care își poate fi suficient și etic. Dacă nu poate inventa ceva, trebuie sănătate ca acest cod lingvistic să fie lăzibil în poemul pe care-l scrii; dincolo de ce spun cuvintele, de declarații etc. Pe de altă parte, mă gîndesc că există chiar o viață poetică, un angajament global față de poezie: felul de a fi atent cu lucrurile (sau atent la lucruri), atent cu oamenii (sau atent la oameni) – felul de a vedea lumea, politica. Poetic, despărțit în silabe, sugerează și eticul din poezie, modul în care contribu la observarea lumii, cu poeticul și eticul tău. Pentru mine are mare importanță, din acest punct de vedere, tradiția suprarenalistă – și, înainte de suprarealism – Mallarmé, care a creat o poezie a circumstanței (împrejurările în care se află eu). Iar suprarealismul, fiindcă a fost capabil de-a provoca o situație lirică, și – împreună cu pictori, muzicieni – de-a crea un eveniment. Acestea sunt cele două axe.

S. – Cum ai ajuns aici?

D. – În tinerețe m-am obsedat cuvintele lui Rimbaud: „Je cherche le lieu et la formule“. Trebuie căutată formula locului, m-am gîndit. Aceasta a făcut din poezia mea un fel de măsă spre natură, spre oraș, spre imagine.

S. – Oare n-ai trebui luată în considerație și formația ta filosofică?

D. – Da, e important de știut acest lucru. Voi sănătate că mi-am pus de la început întrebarea: Ce? Si, deci, ce este poezia? Care e esenția ei? Într-un poem trebuie să fie intotdeauna puțină esență de lirism.

S. – Poezia ar fi un fel de vas pentru esența poeziei... Un vas pe care cred că trebuie să-l purtăm în cap... De aceea în lirică înaintarea se face atât de greu... Chiar văd o colectivă de poezi venind spre noi, prin timp,

energia vitală din perfecta – și atât de greu de realizat – fuziune între cei doi poli. Întâi evaporarea poeziei prin meditația asupra ei (o anumită ordinaritate, incifrarea) și, apoi, nașterea poeziei din vaporii realizați. Un fel de locomotivă cu aburi trase prin lirica franceză, avîndu-l în cabină – mecanic și fochist – pe Michel Deguy. Odată cu pufătul mare, pufos și... secret, care-l duce înainte, poetul are, ca orice super – lucid, o contralocomotivă: pipă, nelipsita-i pipă, care-l înaltează pe verticală, dind înaintării lui altitudinea contemplării. El realizează astfel o poezie esențializată, lapidată și lapidată: supusă unei bătălii cu piatră cerească (grindina zonelor reci și fulgerate); o poezie care și impune supliciul schivniciei ideii și abstractiunii, într-un Paris literar de multe ori prea lăzibil. Se zice despre Deguy că este sclavul întrebărilor „Ce?“ și „De ce?“...

Dar e vremea interviului. Să-i prezintăm și noi seria noastră de „ce“-uri.

textologică. Această luptă contra poeziei, pretinzând că face texte. Există revista „TXT“, cu e suprimat. Aici infloresc această mișcare poetică.

S. – În toate textele e suprimat e?

D. – Poate ar fi mai bine...

S. – Ar fi mai clar.

D. – Apoi mai există opere – care încă de cînd. Poeti care și continuă opera lor. Cunoști formula: „Fiecare poet – o tendință“. Andre du Boucher, Ives Bonnefoy și alții. Aici cred că mă situez și eu: o operă în desfășurare. În afară de aceste direcții, să mai amintesc și poezia străzii, sau a metroului. Există o mare cerere culturală din partea caselor de cultură, din partea multelor formațiuni de muzică. Sunt fenomene care au stabilit poezia. Eu mă situez mai degrabă de partea lucrurilor dificile, care nu sunt renitibile culturale.

(Ne aflat în cafeneaua la „Deux Magots“. O rază îmi bate acum în ochi. Prima rază de soare, după multe zile de ploale, chiar de zăpadă, din acest sfîrșit de martie friguros).

D. – Există un lanț aproape neîntrerupt de mari poeți care au creat limbă poetică franceză. Spun „aproape neîntrerupt“, din cauza secolului al optesprezecelea, unde proza a fost mai tare și poezia mai slabă (Rousseau etc.).

S. – Ai încercat să scrii și proză?

D. – Da, proză eseuriștilor. Sunt autor de poeme în proză și de eseuri, după cum și îi am terminat o carte despre Thomas Mann și același lucru la un eseu mai lung despre teatru lui Marivaux. Astă intră și în obligațiile mele profesionale. Sunt profesor la literatură franceză la Universitatea Paris VIII (Vincennes). Contactul cu tinerii mi se pare important. Observ în ultima vreme un mai mare interes pentru poezie.

Am întrerupt aici dialogul nostru. Este simbatică dimineață, Deguy urmând să plece la Paris, iar eu – în Italia, – amindoi fiind foarte grăbiti. Sunt bucurios pentru acest seură răgaz cu un vechi prieten. Ne cunoaștem de vreo 15 ani și suntem, dacă nu mă înșel, primul lui traducător în limba română. Trecem pe la el, să-mi arate colecția revistei pe care-o conduce. Deși să-l său și să-i său, a venit pînă la „Deux Magots“ cu bicicleta. Nu-l văzusem pînă acum cu un astfel de atelaj. Ducindu-și bicicleta de căpăstru, străbateam cele cîteva străzi, pînă în Rue Vaugirard, trecind prin piața Saint Placide, unde lumina a dat parcă buzna în această primă zi de adeverărată primăvară.

Paris, aprilie 1988

pășind inec, cu vase frumoase, măiestrit pictate, cumpăindu-li-se pe creștet... și în frunte un bătrîn orb, ducind un vas grecesc...

D. – Homer.

S. – Mă întreb pentru această vizionă... Dar te-am întrerupt.

D. – Plecind de la întrebarea ce este poezia, am început studiul ei sistematic și, concomitent, un fel de anchetă cu marii poeți europeni... Deci, tradiția, traducerea și istoria poeziei... Aceasta este și rațiunea pentru care scot o revistă, gîndită ca un loc unde să se reflecte poezia și unde să se pună problema traducerii ei.

S. – E vorba de o foarte frumoasă revistă, unică în felul ei, pe care o urmăresc și o apreciez foarte mult.

D. – O scot de patru ani. Activitatea astăzi mă pasionează.

S. – Aș dori să pot prezenta într-o zi și cîitorilor revistei „Ramuri“, care nu-i să deosebească, dar iubește și ea poezia. O altă întrebare: Cind ai publicat prima carte?

D. – În 1960, la Gallimard. Este vorba de „Fragnons du cadastre“. Au urmat apoi: „Poèmes de la presqu'île“, „Brefs“, „Oul dire“.

S. – Titlurile sugerează un mod special de-a privi poezia – un fel de măsurătoare și document, între măsurătoarea exactă și document. Documentul inefabilului. Care a fost reacția publicului?

D. – Foarte bună. Prima carte a luat un premiu important, președintele juriului fiind Jean Paulhan. Al doilea volum – premiul „Max-Jacob“.

S. – Acum ia ce lucru?

D. – Două cărți. Una de versuri: „Donnant donant“ și alta de eseuri despre poezie. Adăuga în volumele mele de lirică am inclus și fragmente despre poezie, un fel de comentariu integrat poeziei înseși.

S. – Accidente biografice?

D. – Născut la Paris în 1930.

S. – Aceasta este într-adevăr un accident, un accident plăcut.

D. – Părinții intelectuali.

S. – Alt accident. Te-ai născut printre cărti.

D. – Am început să scriu versuri de timpu. Pe la 14–15 ani. Evident, primele încercări erau departe de poezile de azi. Eșeu, de fapt, imitații: scriam ca Baudelaire, Verlaine, Claudel. Poezia seamănă, în privința asta, cu pictura. Învețî meseria picturăului, executând copii proaspe după maeștri.

S. – Plec mîine din Paris și n-am putut să mă dumiresc, care sunt ultimele tendințe în poezia de aici.

D. – La tineri – un fel de nou realism. C-o mare influență americană. O poezie descriptivă și bruiată. A apărut o antologie: „La nouvelle poésie“ la Seghers, răstoinând poezi să-ți faci o idee despre această tendință. Sunt grupați aici poezi foarte tineri. Apoi – o altă tendință, pe care am putea-o numi

Ramuri

Redacția și administrația:
Craiova, str. Săvînești, nr. 3 bis,
telefon 14414–17385

Colectivul de redacție
Romulus Diaconescu (redactor șef adjunct),
Ștefan Tunsoiu, Constantin Dumitache,
Mihai Duțescu, George Niță,
Laurențiu Paveliu.

Cititorii din străinătate se pot abona
prin ILEXIM – Departamentul Export-
Import Presă, Calea Griviței 64–66, P.O.B.
136–137, București, România.